

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи

Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ

підготовки бакалавра

спеціальності 013 Початкова освіта

освітньо-професійної програми Початкова освіта

Луцьк – 2024

Силабус освітнього компонента «СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА З ПРАКТИКУМОМ»
підготовки *бакалавра*, галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*, спеціальності *013 Початкова освіта*, за освітньо-професійною програмою *Початкова освіта*

Розробник: О. К. Данилюк, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат філологічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми



Вітюк В. В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти

протокол № 2 від 16.09.2024 р.

Завідувач кафедри



Пріма Р. М.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів: 240/8		Рік навчання – 1-2
		Семестр – 1-3
		Лекції – 60 год
		Практичні (семінарські) – 84 год
ІНДЗ: нема		Лабораторні – немає
		Самостійна робота – 82 год
		Консультації – 14 год
		Форма контролю: залік (1 сем.), екзамен (3 сем.)
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Данилюк Оксана Климівна
 Науковий ступінь – кандидат філологічних наук
 Вчене звання – доцент
 Посада – доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
 Контактний телефон – +380506346116
 Електронна пошта oxana.danyliuk@gmail.com; Danylyuk.Oksana@vnu.edu.ua
 Дні занять – відповідно до розкладу
 Електронний курс – <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=387> – Система MOODLE ВНУ імені Лесі Українки

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація

Освітній компонент «Сучасна українська мова з практикумом» зорієнтований на систематизацію знань та формування необхідних лінгвістичних знань, мовленнєвих умінь і навичок здобувачів освіти спеціальності 013 Початкова освіта.

У системі початкової освіти українська мова є основним освітнім компонентом. Збагачення активного словника дітей і свідоме засвоєння основ граматичної будови рідної мови є необхідною умовою розвитку логічного мислення, емоційного сприйняття і естетичної оцінки явищ навколишньої дійсності, могутнім виховним стимулом, що сприяє розвитку особистості. Ознайомлення учнів із теоретичними основами науки про українську мову повинно бути органічно пов'язане з роботою над розвитком дитячого мовлення, його точності і виразності, над формуванням у дітей мовного смаку. Тому сучасна українська мова з практикумом як ОК у підготовці вчителя початкових класів посідає одне з центральних місць.

Вивчення української мови здобувачами освіти спеціальності 013 Початкова освіта допоможе майбутнім учителям початкових класів не лише досконало володіти знаннями її фонетичної, лексичної граматичної системи, а й мати доступ до джерел української духовності, культури, можливість постійно збагачувати духовне життя, утверджувати своє «я» в колективі і суспільстві. Відчувати єдність з Українською державою, відчувати єдність із землею, на якій вони живуть, з народом – творцем і носієм української мови.

2. Пререквізити і постреквізити освітнього компонента

Пререквізити освітнього компонента «Сучасна українська мова з практикумом» – це «Українська мова» у закладі загальної середньої освіти, яка є підготовчою для формування системи знань, умінь і навичок із освітнього компонента. За навчальним планом вивчення освітнього компонента передбачено протягом трьох семестрів.

Силабус освітнього компонента складається з таких **змістових модулів**:

1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка й орфографія
2. Лексикологія. Фразеологія.
3. Граматика. Морфеміка. Словотвір.
4. Морфологія. Іменні частини мови.
5. Дієслово. Дієслівні форми. Прислівник. Службові частини мови
6. Словосполучення. Просте речення.
7. Складне речення. Пряма і непряма і непряма мова. Пунктуація.

Постреквізити освітнього компонента – «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Методика навчання мовно-літературної освітньої галузі: рідномовна освіта».

3. Мета та завдання освітнього компонента

Мета – навчити здобувачів освіти досконало володіти знаннями фонетичної, лексичної граматичної системи мови, сприяти підвищенню культури мовлення, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок.

Завдання освітнього компонента полягає в тому, щоб забезпечити майбутніх учителів початкової школи володінням орфоєпічними, орфографічними, лексичними, словотвірними, граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами сучасної української літературної мови; сформувати навички комунікативно виправданого використання засобів мови у мовленні; поглибити уміння працювати з науковою літературою, показати особливі риси української мови, розкрити природу різноманітних мовних процесів і їх відображення в нормах літературної мови. Формувати в здобувачів освіти комунікативну компетентність, усвідомлення ними системності української мови, особливостей її функціонування як державної та як засобу спілкування і пізнання. Використовувати навички ефективної комунікації для досягнення навчальних цілей в освітньому процесі. Використовувати різні комунікативні практики для пояснення навчального матеріалу й організовувати комунікацію між здобувачами освіти з навчальною метою. Володіти комунікативними методами і прийомами для забезпечення досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання.

4. Результати навчання (компетентності)

Soft skills:

- комунікативні уміння й навички – готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу, вміння аргументувати, переконувати та захищати власні думки й переконання;
- аналітичне та критичне мислення – вміння/здатність знаходити і структурувати матеріал, встановлювати взаємозв'язки між окремими елементами, визначати головну та другорядну інформацію;
- когнітивна гнучкість – здатність швидко адаптуватися до змін, успішно вирішувати нові виклики, проблеми;
- емоційний інтелект – ментальні здібності, які беруть участь в усвідомленні і розумінні власних емоцій, емоцій навколишніх (дітей, батьків, колег) та вміння керувати емоціями;
- креативність, оригінальність та ініціативність – здатність генерувати інноваційні ідеї, знаходити оригінальні творчі рішення, уміння вільно мислити;
- уміння працювати в команді – налагоджувати ефективну співпрацю в групі, мікрогрупі для досягнення спільної мети;

- лідерські якості – сукупність умінь, навичок, рис характеру, визнання високих результатів у діяльності, що забезпечують успіх.

Таблиця 1

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.
Загальні компетентності	ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК-4. Здатність працювати в команді. ЗК-5. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК-9. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. ЗК-10. Здатність безпечно та ефективно застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в майбутній професійній діяльності, зокрема в умовах дистанційного навчання, в особистісному розвитку та життєвих ситуаціях.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності. СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної. СК-3.1. <i>Мовно-літературна компетентність.</i> Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу мовно-літературної освітньої галузі та її окремих змістових ліній. СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність. СК-14. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби, умови та ресурси для безперервного професійного розвитку впродовж життя.

Програмні результати навчання	
Програмні результати, визначені Стандартом вищої освіти	
ПРН-01	Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу,

	представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.
ПРН-03	Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.
ПРН-04	Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.
ПРН-05	Організовувати освітній процес із використанням цифрових технологій та технологій дистанційного навчання молодших школярів, розвивати в учнів навички безпечного використання цифрових технологій та сервісів.
ПРН-06	Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.
ПРН-16	Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.
ПРН-17	Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.
<i>Програмні результати, визначені ЗВО</i>	
ПРН-18	Здійснювати проєктування цілісного освітнього процесу в початковій школі, створювати сприятливі умови для виховання базових духовних цінностей, соціально-значущих якостей особистості, розвитку soft skills в усіх учасників освітнього процесу, застосовуючи традиційні та інноваційні підходи до навчання, сучасний педагогічний досвід, освітні практики відповідно до Концепції НУШ та викликів сьогодення.
ПРН-19	Укладати особистісну траєкторію безперервного професійного розвитку майбутнього вчителя початкових класів та впроваджувати її для успішної самореалізації, самовдосконалення та кар'єрного зростання як педагога Нової української школи.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Самост. робота	Конс.	*Методи навчання	**Форми, методи оцінювання / Бали
І семестр							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ВСТУП. ФОНЕТИКА. ФОНОЛОГІЯ. ОРФОЕПІЯ. ГРАФІКА Й ОРФОГРАФІЯ							
Тема 1. Вступ. Державна мова – мова професійного спілкування. Основні стильові різновиди писемної та усної форми української літературної мови.	6	2	2	2		РП, ЕБ, РНМД, ІЛ, ДМ, РІД, МДН, ПР	УЮ – 5 б. Т- 5 б.

Тема 2. Фонетика. Предмет і завдання фонетики. Звукова характеристика української мови.	8	2	4	2		РП, РП/К ПВНМ, Р ІВ, ВПР, ДМ	УЮ – 5 б. Т- 5 б.
Тема 3. Фонетичні процеси в сучасній українській мові. Зміни приголосних у потоці мовлення.	8	2	4	1	1	РП, ЕБ, РНМДБ, ІЛ, МШ	УЮ – 5 б. Т- 5 б.
Тема 4. Фонологічна система сучасної української мови.	6		2	3	1	СП,РБ, РНМД, ВПР, ДС, РІВ	МППВП Р/ЗД – 5 б. Т- 5 б.
Тема 5. Чергування голосних та приголосних звуків.	6	2	2	2		ПВНМ, МЗН, ВПР, ДМ	УЮ – 5 б. Т- 5 б.
Тема 6. Орфоепія. Графіка та орфографія	8	2	2	4		РП /К, ПВНМ, МДН, ДМ	МППВП Р/ЗД – 5 б. Т- 5 б.
Разом за змістовим модулем	42	10	16	14	2		60
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЛЕКСИКОЛОГІЯ. ФРАЗЕОЛОГІЯ							
Тема 7. Предмет і завдання лексикології української мови. Слово як основна лексична одиниця мови	6	2	2	2		ДС, РП, ТВПР, РП /К, РНМД, КМ	МППВП Р/ЗД – 5 б. Т- 5 б.
Тема 8. Синоніми. Антоніми. Омоніми. Пароніми.	7	2	2	3		РП, ЕБ, РНМД, НВ, ТВПР, КБ	УЮ – 5 б.
Тема 9. Лексика української мови з погляду походження.	5	2	1	2		ПВНМ, МШ, ІЛ, МБ, РІД	. Т- 5 б.
Тема 10. Лексика української мови з експресивно-стилістичного погляду та з погляду функціонування	5	2	1	2		РП, ЕБ, РНМБ, РП /К, ІЛ, МД	УЮ – 5 б. Т- 5 б.
Тема 11. Лексикографія.	3			2	1	РБ, РП/К, РНМД, МЗН	
Тема 12. Фразеологія української мови.	8	2	2	3	1	СП,РБ, РНМД, ІЛ, ПР, МШ	МППВ ПР/ЗД – 5 б. Т- 5 б.
Разом за змістовим модулем	34	10	8	14	2		40
Разом за I семестр	76	20	24	28	4		100
II семестр							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. МОРФЕМІКА. СЛОВОТВІР							
Тема 13. Граматика як наука. Морфеміка.	5	2	2	1		РП, ПС, РНМД, РІВ, ПР	Т- 2 б.

Тема 14. Словотвір як розділ мовознавства.	7	2	2	2	1	СП,РБ, РНМД, ДС, РЗБ	Т- 2 б.
Разом за змістовим модулем	12	4	4	3	1		4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. МОРФОЛОГІЯ. ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ							
Тема 15. Морфологія. Іменник. Граматичні категорії іменника.	11	2	4	4	1	СП,РБ, РНМДБ, КМ, РП /К, МДН	Т- 2 б.
Тема 16. Прикметник як частина мови.	8	2	4	2		РБ, ПВЕНЬ, РНМД	Т- 2 б.
Тема 17. Числівник як частина мови.	9	2	2	4	1	РП, ЕБ, РНМД, РП /К , ДС, МШ	Т- 2 б.
Тема 18. Займенник як частина мови.	7	2	2	3		ДС, РП, ІЛ, РНМД, РІД	Т- 2 б.
Разом за змістовим модулем	35	8	12	13	2		8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ДІЄСЛОВО. ДІЄСЛІВНІ ФОРМИ. ПРИСЛІВНИК. СУЖБОВІ ЧАСТИНИ МОВИ							
Тема 19. Дієслово як частина мови. Категорія виду дієслова. Категорія часу дієслова. Категорія способу дієслова	6	1	2	3		СП,РБ, РНМДБ, ВІП, ДС, ІЛ	Т- 1 б.
Тема 20. Категорії перехідності/ неперехідності дієслова. Категорія стану дієслова. Категорії особи, числа й роду дієслова. Безособові дієслова.	6	1	2	3		СП,РБ, РНМД, ВІП, ПР	Т- 1 б.
Тема 21. Дієприкметник. Дієслівні форми на -но, -то. Дієприслівник.	8	2	4	2		РБ, ПВЕНЬ, РНМД, НВ	Т- 2 б.
Тема 22. Прислівник.	7	2	2	2	1	РП, ЕБ, РНМДБ, НВ, КБ	Т- 2 б.
Тема 23. Службові частини мови. Прийменник . Сполучник. Частка. Вигук.	9	2	4	2	1	РП, ЕБ, РНМД, НВ, ТВІП, ВІП	Т- 2 б.
Разом за змістовим модулем	36	8	14	12	2		8
Разом за II семестр	83	20	30	28	5		20
III семестр							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ. ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ							
Тема 24. Предмет синтаксису. Словосполучення.	8	2	4	2		СП,РБ, РНМДБ, ІЛ, ПР, КМ	Т- 2 б.

Тема 25. Поняття про речення. Головні члени речення.	8	1	4	2	1	ДС, РП, ІЛ, ПР, РНМД	Т- 2 б.
Тема 26. Другорядні члени речення.	5	1	2	2		РП, ЕБ, РНМД, ІЛ, ДС	Т- 2 б.
Тема 27. Односкладні речення.	7	2	2	2	1	СП,РБ, РНМД, ІЛ, КБ	Т- 2 б.
Тема 28. Однорідні члени речення.	4		2	2		Б, ПВЕНБ, РНМД, РІВ	Т- 2 б.
Тема 29. Відокремлені члени речення.	6	2	2	2		РБ, ПВЕНБ, РНМД, РЗБ	Т- 2 б.
Тема 30. Вставні та вставлені конструкції.	6	1	2	2	1	РП, Б, РНМД, ІЛ, ДС, МЗН	Т- 1 б.
Тема 31. Звертання	5	1	2	2		РП, ЕБ, РНМД, ДС, РЗБ	Т- 1 б.
Разом за змістовим модулем	49	10	20	16	3		14
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ.							
ПРЯМА І НЕПРЯМА І НЕПРЯМА МОВА. ПУНКТУАЦІЯ							
Тема 32. Складносурядні речення.	6	2	2	2		РІД, РІВ, ТВІР,НВ	Т- 1 б.
Тема 33. Складнопідрядні речення.	6	2	2	2		ПС, ІЛ, ВІР, КМ, РІВ	Т- 1 б.
Тема 34. Безсполучникові складні речення.	6	2	2	2		ПС, РБ, СП, ВІР, МД	Т- 1 б.
Тема 35. Багатокомпонентні складні речення.	7	2	2	2	1	ПС, РІД, ДМ, ДБ, НВ	Т- 1 б.
Тема 36. Пряма і непряма мова. Пунктуація.	7	2	2	2	1	РІВ, РНМД, ВІР,НВ	Т- 2 б.
Разом за змістовим модулем	32	10	10	10	2		6
Разом за III семестр	81	20	30	26	5		20
Всього годин/Балів	240	60	84	82	14	I семестр – 100; II семестр – 20; III семестр – 20.	
Види підсумкових робіт							Бали
Підсумкова контрольна робота 1							15
Підсумкова контрольна робота 2							15
Підсумкова контрольна робота 3							15
Підсумкова контрольна робота 4							15

* Методи навчання

Традиційні

за джерелом знань

– словесні: РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда (ЕБ – евристична, РБ – репродуктивна, ВБ – вступна, ПтБ – поточна, ПдБ – підсумкова), І – інструктаж (ВІ – вступний, ПтІ – поточний, ПдІ – підсумковий), РП/К – робота з підручником/книгою, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами, РІВ – робота з інструментами візуалізації (таблицями, схемами, інтелект-картами, інфографікою, картами часу і т. ін.);

– наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження;

– практичні: РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ВПР – вправи (РВПР – репродуктивні, ПВПР – продуктивні, КВПР – конструктивні, ТВПР – творчі), ДР – дослідні роботи, ЗД – завдання, ЗВ – звіти

за характером пізнавальної діяльності студентів

ПІ – пояснювально-ілюстративні, РП – репродуктивні, ПВНМ – проблемний виклад навчального матеріалу, ЧП – частково-пошукові, ДС – дослідницькі

Інноваційні: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ПФ – портфоліо, МД – моделювання, МШ – мозковий штурм, НВ – навчаючи-вчуся, ТШ – ток-шоу, КМ – кейс-метод, ПР – проєкт, КВ – вебквест, квест, КБ – кубування за Б. Блумом, РЗБ – ромашка запитань Б. Блума, ДЩ – двосторонній щоденник, МДН – методи дистанційного навчання, МЕН – методи електронного навчання, ММН – методи мобільного навчання, МЗН – методи змішаного навчання, МКН – методи кооперативного навчання.

** **Форми оцінювання**: усна (У), письмова (П).

** **Методи оцінювання**: УО/ПО – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті на лекціях.

Таблиця 3

Тема	Кількість годин
І семестр Змістовий модуль 1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка й орфографія Українська мова — національна мова українського народу 1. Українська мова — національна мова українського народу, одна із форм його національної культури. В. Сухомлинський про навчання дітей рідною мовою. 2. Походження української мови. Періодизація історії української літературної мови. Місце української мови серед інших слов'янських мов. 3. Поняття про норму. Норми української літературної мови. 4. Видатні українські мовознавці ХІХ ст. — М. О. Максимович, О. О. Потебня, М. Г. Житецький, Б. Д. Грінченко.	2
Основні стильові різновиди писемної та усної форми української літературної мови 1. Основні стильові різновиди писемної та усної форми української літературної мови. 2. Поняття стилю. Принципи класифікації стилів. 3. Стильові різновиди усної та писемної форм української літературної мови. Загальна характеристика функціональних стилів в українській мові. 4. Взаємодія стилів в історії української літературної мови.	2
1. Особливості фонетичного і фонологічного аспектів вивчення звукового складу української літературної мови. 2. Звук. Три аспекти вивчення звуків мови. Охарактеризуйте кожен із них. 3. Різниця з артикуляційного боку голосних і приголосних звуків. 4. Чим зумовлюється введення терміна «фонема» і як трактується це поняття. 5. Зв'язок між звуком і фонемою.	2

Звукова характеристика української мови 1. Які модифікації голосних і приголосних слід розрізняти ? 2. У чому виявляється системність фонемного складу мови ? 3. Які різновиди асиміляції існують ? У чому особливість дисимілятивних процесів? 4. Чим відрізняється фонетична транскрипція від фонематичної? 5. Що вивчає морфологія? Який зв'язок між морфом і морфемою? 6. Чи всі зміни голосних і приголосних у мовленні можна назвати історичними?	2
Фонологічна система сучасної української мови 1. Фонологія. Поняття про фонему. Головний вияв і варіанти фонем. 2. Запис текстів фонематичною транскрипцією. 3. Чергування голосних фонем. 4. Чергування приголосних фонем.	2
Фонетичні процеси в сучасній українській мові 1. Різновиди модифікацій звуків у потоці мовлення. 2. Асиміляція та акомодация. 3. Природа асиміляції. 4. Асиміляція приголосних за: а) дзвінкістю; б) глухістю; в) м'якістю та твердістю; г) за місцем та способом творення. 5. Фонетична транскрипція. Запис текстів фонетичною транскрипцією.	2
Орфоенія 1. Основні поняття орфоенії. 2. Суспільне значення орфоенічних норм. 3. Основні орфоенічні риси української літературної мови. 4. Вимова голосних звуків. 5. Вимова приголосних звуків. 6. Випадки порушення орфоенічних норм.	2
Графіка. Орфографія 1. Використання нелітерних графічних знаків у писемному мовленні. 2. Зміни у написанні складних та іншомовних слів, передбачені в останньому виданні «Українського правопису». 3. Короткий огляд історичного розвитку української орфографії. 4. Вживання великої літери. Правопис слов'янських та чужомовних прізвищ. 5. Правопис слів іншомовного походження.	4
Змістовий модуль 2. Лексикологія. Фразеологія	
Предмет і завдання лексикології української мови. Семантичні зв'язки у словниковому складі 1. Відмінність між омонімією і багатозначністю. 2. Способи розмежування омонімії і полісемії (проілюструвати на конкретних прикладах). 3. Шляхи і причини утворення синонімів.	2
Лексика української мови з погляду походження та функціонування 1. Відмінність іншомовних слів від інтернаціоналізмів. 2. Засвоєння й асимілювання іншомовної лексики в українській мові. 3. Територіальні діалектизми, соціальні діалектизми (жаргонізми, арготизми).	2
Лексикографія 1. Лексикографія як розділ мовознавства. Загальна характеристика словників. 2. Типи словників: а) перекладні словники; б) тлумачні словники; в) етимологічні словники; г) словники синонімів, антонімів, паронімів;	2

д) орфографічні, орфоепічні та інші словники правильності мови; е) фразеологічні словники. 3. Назвати найважливіші словники, видані до XX століття, у XX столітті, в останні роки. 4. Сучасні словники української мови. Словники для молодших школярів.	
Фразеологія 1. Типи фразеологізмів за структурою і способом вираження. 2. Переклад фразеологізмів з однієї мови на іншу. 3. Джерела української фразеології. Проілюструвати прикладами.	2
II семестр Змістовий модуль 3. Граматика. Морфеміка. Словотвір Граматика як наука. Морфеміка 1. Функціональні відмінності між кореневими і афіксальними морфемами. 2. Типи афіксальних морфем. 3. Особливості словотворчих і формотворчих морфем. 4. Основа слова. 5. Різниця похідної основи від непохідної, вільної основи від зв'язаної. 6. Зміни в морфемній будові слова.	2
Словотвір як розділ мовознавства 1. Охарактеризувати лексичне і граматичне значення слова. 2. Зв'язок словотвору з лексикологією і граматиною. 3. Способи творення, характерні лише для іменників. 4. Типи формантів в українській мові. 5. Охарактеризувати будову твірних, похідних основ.	2
Змістовий модуль 4. Морфологія. Частини мови Іменник 1. Іменники, що мають тільки форму однини або тільки форму множини. Залишки форм двоїни в сучасній українській мові. 2. Стилїстичне вживання паралельних форм числа іменників. 3. Система відмінків у сучасній українській мові. Основні значення відмінків.	2
Прикметник 1. Тверда і м'яка група прикметників. Словозміна прикметників. 2. Творення прикметників. Наголос у прикметниках.	2
Числівник 1. Правопис числівників. Наголос у числівниках. 2. Відмінювання числівників. 3. Різниця числівників та слів із кількісним значенням. 4. Групи числівників за морфологічними ознаками. Як розглядається це питання у шкільних підручниках? 5. У чому полягає специфіка парадигм кількісних числівників в українській мові. 6. Яку думку висловлюють мовознавці щодо порядкових числівників. 7. Синтаксичні функції числівника в українській мові. 8. Правила написання різних форм числівників.	2
Займенник 1. Особливість займенника як самостійної частини мови. 2. Співвідношення займенників з частинами мови за значенням, морфологічними ознаками та синтаксичною роллю в реченні. 3. Основні лексико-граматичні розряди займенників. 4. Існування специфічних випадків функціонування займенників.	2
Дієслово	2

1. Дві основи дієслова, їх роль в утворенні дієслівних форм. Синтаксична роль дієслівних форм. 2. Категорія часу. Зв'язок категорії часу з категоріями способу й виду. 3. Морфологічні і синтаксичні ознаки дієслова. 4. Правопис е, и в особових закінченнях дієслів. 5. Правопис частки не з дієсловами. 6. Вживання м'якого знака у дієсловах наказового способу.	
Дієслівні форми 1. Активні дієприкметники теперішнього і минулого часу, особливості їх творення і вживання. 2. Пасивні дієприкметники, їх творення і вживання. 3. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду. 4. Наголос дієприслівників.	2
Прислівник 1. Перехід інших частин мови у прислівники (адвербіалізація). 2. Перехід прислівників у службові слова. 3. Наголос у прислівниках. Правопис прислівників.	2
Службові частини мови. Вигук 1. Правопис прийменників, сполучників, часток. 2. Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. 3. Значення вигуків. Структурно-семантичні розряди вигуків. Інтонаційні особливості вигуків.	2
III семестр Змістовий модуль 6. Словосполучення. Просте речення Предмет синтаксису. Одиниці синтаксису української мови. Словосполучення як синтаксична одиниця. 1. Словосполучення і сполуки слів. 2. Типи речень за відношенням до дійсності. Сміслові, структурні, інтонаційні та стилістичні особливості речень кожного типу. 3. Особливості поєднання різних типів присудка з підметом. 4. Стилiстичне вираження різних форм присудків. 5. Способи розмежування другорядних членів речення. 6. Координація як синтаксичний зв'язок головних членів двоскладного речення (підмета і присудка), при якому відбувається повне або часткове уподібнення словоформ, що виражають ці члени.	2
Поняття про речення. Головні члени речення 1. Стилiстичне використання розповідних, питальних, спонукальних і окличних речень. 2. Синтаксична група підмета; синтаксична група присудка у простому двоскладному реченні. Непоширені і поширені двоскладні речення. 3. Складені іменний і дієслівний присудки, їх структурні особливості.	2
Другорядні члени речення 1. Розмежування неузгоджених означень і додатків у формі родового відмінка, залежних від іменників. Вираження неузгодженого означення словосполученням. 2. Місце прикладки у відношенні до означуваного слова. Написання прикладки з означуваним словом окремо і через дефіс. 3. Вираження додатка нерозкладним сполученням слів. 4. Види обставин за значенням і способом вираження.	2
Односкладні речення 1. Безособові речення, їх значення та різновиди за способами вираження в них головного члена. 2. Інфінітивні речення. 3. Номінативні речення, їх значення і різновиди.	2

4.Стилістичні функції односкладних речень. 5.Синтаксично нечленовані речення слова-речення). Типи синтаксично-нечленованих речень, їх значення і вживання.	
Неповні речення. Загальна характеристика простого ускладненого речення. Однорідні члени речення 1.Уживання неповних речень у різних стилях мови. Відмежування неповних двоскладних речень від формально схожих з ними повних односкладних. 2.Еліптичні речення як особливий вид неповних речень. 3.Просте речення і висловлювання. Синтаксичне і актуальне членування речення. Основні функції порядку слів у простому реченні. 4.Пунктуація в реченнях з однорідними членами. 5.Стилістичні особливості речень з однорідними членами.	2
Відокремлені члени речення 1.Синтаксичні умови відокремлення. 2.Морфологічні умови відокремлення. 3.Семантичні умови відокремлення, факультативне відокремлення. 4.Пунктуація при відокремлених членах речення. 5.Пунктуація при уточнюючих словах і зворотах.	2
Вставні та вставлені конструкції. Звертання 1.Вставлені слова, сполучення слів і речення; пунктуація при них. 2.Особливості пунктуації при звертанні. 3.Стилістичні можливості звертання. Поняття про вокативні речення.	2
Змістовий модуль 7. Складне речення. 9 .Пряма і непряма і непряма мова. Пунктуація. Типи складного речення. Складносурядні речення 1. Складне речення як змістова, структурна та інтонаційна єдність. 2. Типи складносурядних речень за характером відношення. Синонімія й омонімія сурядних сполучників. Стилістичне використання складносурядних речень. 3. Складносурядні речення. Кома, крапка з комою, тире у складносурядних реченнях.	2
Складнопідрядні речення, їх структурні особливості 1.Засоби оформлення зв'язку між підрядною і головною частинами. Розмежування сполучників і омонімічних з ними сполучних слів. 2.Структурно-семантичні типи складнопідрядних речень з підрядними різних видів. 4.Синонімія складнопідрядних речень з підрядними різних видів і простих речень з відокремленими другорядними членами. 5.Кома, крапка з комою, інші розділові знаки між частинами складнопідрядних речень.	2
Безсполучникові складні речення 1. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами. 2. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами. 3. Розділові знаки у безсполучниковому складному реченні.	2
Різновиди складних речень, в яких комбінуються сполучниковий і безсполучниковий зв'язки. Період. Складне синтаксичне ціле. 1.Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Супідрядність і послідовна підрядність (включення). Розділові знаки. 2.Варіанти поєднання сурядно-підрядних конструкцій в українській мові. 3.Складне синтаксичне ціле як синтаксична одиниця найвищого рівня. 4.Абзац, його зв'язок зі складним синтаксичним цілим. 5.Період, його синтаксична природа, особливості інтонаційного оформлення.	4
Пряма мова і слова автора. Непряма мова. Основи пунктуації сучасної української літературної мови	4

1. Співвідношення форм прямої та непрямої мови. 2.Різні типи зв'язку прямої мови з непрямою (авторською). 3.Заміна прямої мови непрямою. 4.Невласне пряма мова, її структурні особливості та застосування. 5.Пунктуація української мови. Принципи української пунктуації. Основи пунктуації сучасної української літературної мови. 6.Головні правила вживання розділових знаків. Використання розділових знаків з емоційно-стилістичною метою.	
Разом	76

IV. Політика оцінювання

Політика освітнього компонента. Оцінювання знань здобувачів освіти з ОК «Сучасна українська мова з практикумом» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою: 40 балів – поточне оцінювання, 60 балів – підсумкове оцінювання.

Поточний контроль здійснено під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема усне опитування, захист проєктів, лабораторних занять, виступи на практичних заняттях, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем вищої освіти тощо. Максимальна кількість балів за кожну з форм роботи визначено у таблицях 4, 5 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, однак при цьому сума поточних балів за семестр, якщо формою контролю є залік не повинна перевищувати 100 балів, якщо екзамен – 40 балів.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час аудиторних (практичних) занять (І курс, І семестр)

Таблиця 4

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
4	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати,

	встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
3	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
2	Здобувач/здобувачка освіти здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
1	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Таблиця 5

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти під час аудиторних (практичних) занять (І курс, II семестр – II курс, III семестр)

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, тренінгів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
1,5	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
1	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
0,5	Здобувач/здобувачка освіти здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання здобувача освіти у формі обов'язкового складання екзамену.

Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, семінарів, підготовці наукових публікацій, конкурсах студентських наукових робіт, тощо й досягли значних результатів, може бути присуджено додаткові (бонусні) бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК:

- виступ із доповіддю на секційному засіданні конференції, участь у майстер-класі – 5 балів;
- підготовка наукової публікації у збірнику тез – 3 бали, у фаховому журналі – 5 балів;

Порядок присудження додаткових балів затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти (витяг із протоколу засідання кафедри № 1 від 29.08.2022).

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання.

Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач/здобувачка освіти відсутній/-я з поважних причин (хвороба, працевлаштування за фахом, навчання з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування, технічна проблема й неможливість приєднатися до дистанційного заняття і т. ін.), він/вона може скласти викладачеві пропущений матеріал у день консультації викладача відповідно до графіка, затвердженого на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється.

Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив/-ла протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми.

Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Повторне складання екзаменів допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації під час виконання мультимедійних презентацій, виконання проєктів, написання тез, виступів тощо;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, методичної) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку

таких фактів – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Визнання результатів навчання, отриманих у **неформальній та/або інформальній** освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передує семестру початку вивчення освітнього компонента, або першого місяця від початку семестру, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання ([Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#)).

Для підвищення якості знань за допомогою неформальн та/або інформальної освіти рекомендуємо звернутися за посиланням <https://avramenko.com.ua/>, <https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1696>, <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ukrainska-za-27-urokiv/>.

V. Підсумковий контроль

Перелік питань до заліку (1 семестр)

Залік (семестр 1) викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено си́лабусом ОК.

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Для складання пропонуємо такі **теоретичні питання**

1. Українська мова – мова української нації. Мова в житті людини і суспільства.
2. Зміст і завдання освітнього компонента «Сучасна українська мова з практикумом».
3. Місце української мови серед інших слов'янських мов і мов світу.
4. Походження української мови (основні етапи).
5. Поняття «літературна мова», її ознаки, усна і писемна форма.
6. Українська мова і діалекти.
7. Предмет і завдання фонетики. Звуки і склади як фонетичні одиниці.
8. Мовний апарат. Робота мовних органів при утворенні голосних і приголосних звуків.
9. Фізіолого-артикуляційний, акустичний і лінгвістичний аспекти вивчення мовних звуків.
10. Голосні звуки, їх класифікація за горизонтальним рухом язика, ступенем підняття язика до піднебіння та участю губ.
11. Приголосні звуки, їх класифікація: за участю голосу і шуму (сонорні, шумні, дзвінкі, глухі); за місцем утворення (губні, передньоязикові, середньоязикові, задньоязикові, горлові); за способом творення (проривні, фрикативні, африкати, зімкнуто-прохідні, вібранти).
12. Співвідносність приголосних за дзвінкістю-глухістю, акустичні пари дзвінких-глухих приголосних; приголосні, що не мають співвідносного акустичного парного. Співвідносність приголосних за твердістю-м'якістю.
13. Асиміляція приголосних. Повна і часткова асиміляція. Регресивна асиміляція: за голосом, м'якістю, способом і місцем творення. Прогресивна асиміляція.
14. Подовження приголосних, що виникло внаслідок прогресивної асиміляції.
15. Дисиміляція приголосних.
16. Спрощення груп приголосних. Відбиття явищ асиміляції, дисиміляції і спрощення на письмі.

17. Основний вияв фонем та її позиційні та комбінаторні варіанти. Реалізація в одному звукові двох однакових фонем. Фонологічна система української мови.
18. Найдавніші чергування О — А (*гонити* — *ганяти*), Е—І (*пективипікати*), Е — нульова фонема — И (*беру* — *брати* — *вибирати*) та ін.
19. Чергування О, Е з нульовою фонемою. Чергування О, Е з І. Пояснення випадків відхилень від цих чергувань. Фонетичні властивості А, що розвинулось з ь (ять).
20. Чергування И у звукосполученнях РИ, ЛИ, які сягають давніх РЪ, РЬ, ЛЪ, ЛЬ з О або Е. Фонетичні властивості И, що розвинулось з давніх И та ЪІ.
21. Чергування Е з О після шиплячих та j; пояснення відхилень від цих чергувань.
22. Чергування приголосних фонем (з історичним поясненням): чергування *з, к, х* — *ж, ч, ш*; *з, к, х* — *з, ц, с*; чергування приголосних як наслідок сполучення їх з *j* (*з* — *ж, х* — *ш, д* — *дж, т* — *ч с* — *ш, з* — *ждж, ст* — *шч, в* — *вл, б* — *бл* та ін.
23. Приставні (протетичні) приголосні. Явище метатези. Фонематична транскрипція.
24. Орфоепія як розділ мовознавства. Основні правила української вимови: вимова голосних і приголосних звуків у різних позиціях, вимова звукосполучень. Вимова слів, засвоєних з інших мов.
25. Основні правила наголошування слів в українській мові.
26. Графіка. Історія письма. Неалфавітні види письма. Кирилиця. Український алфавіт, його писана та друкована форми. Співвідношення між буквами і звуками української мови.
27. Українська орфографія та її принципи: фонетичний, морфологічний, історичний (традиційний), смисловий.
28. Лексикологія як розділ мовознавства. Предмет і завдання лексикології. Словникове багатство української мови.
29. Характеристика слова як одиниці мови. Значення слова і поняття.
30. Пряме і переносне значення слів. Типи переносних значень.
31. Однозначні і багатозначні слова в українській мові.
32. Омоніми (лексичні, синтаксичні, словотворчі, морфологічні). Омоніми (омофони, омоформи, омографи).
33. Різниця між омонімією і багатозначністю. Шляхи виникнення омонімів.
34. Пароніми, їх характеристика.
35. Антоніми, їх типи, антонімічні пари.
36. Синоніми, їх типи (лексичні, морфологічні, синтаксичні, словотворчі, фразеологічні, фонетичні; ідеографічні, стилістичні; загальномовні, контекстуальні), синонімічний ряд.
37. Склад лексики сучасної української мови за походженням (характеристика основних груп).
38. Характеристика старослов'янізмів.
39. Характеристика слів іншомовного походження (лексичні, словотвірні, морфологічні, семантичні запозичення, зворотні запозичення, калькування).
40. Активна і пасивна лексика в сучасній українській мові.
41. Неологізми. Застарілі слова
42. Склад лексики з погляду експресивно-стилістичного її використання.
43. Поняття про термінологію.
44. Професіоналізми, жаргонізми, аргі — їх характеристика.
45. Характеристика діалектизмів.
46. Емоційно-забарвлена лексика, її характеристика.
47. Поняття про фразеологію і фразеологічні звороти.
48. Основні типологічні ознаки фразеологізмів. Класифікація фразеологічних одиниць.
49. Види фразеологічних висловів.
50. Джерела фразеології. Експресивно-стилістичні властивості фразеологізмів.

Перелік питань до екзамену (3 семестр)

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види

навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента.

Після завершення вивчення тем кожного змістового модуля здійснюється підсумковий модульний контроль у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту, колоквиуму тощо) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 60.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом (програмою), і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань, як правило, за шкалою від 0 до 60.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит у формі опитування (усного, письмового), тестового контролю тощо. У цьому випадку на іспит виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для складання іспиту пропонуються такі теоретичні питання:

1. Граматика як наука. Розділи граматики (морфологія, синтаксис), їх основні структурні компоненти.
2. Граматичні значення слів в українській мові у співвідношенні з лексичним. Граматична форма слова і граматична категорія.
3. Предмет і завдання морфології. Морфологічна будова слова. Основні типи морфем. Кореневі і афіксальні морфеми. Морфеми з вільним і зв'язаним значенням.
4. Омонімічні і синонімічні морфеми. Позитивні і негативні (нульові морфеми-флексії), їх формальне значення.
5. Поняття про словозміну, формотворення, їх спільні і відмінні ознаки. Зміни в морфологічній будові слова (спрощення і перерозклад).
6. Словотвір як розділ мовознавства, що вивчає способи і засоби творення слів. Зв'язок словотвору з лексичною і граматичною системою слів. Словотворення як джерело збагачення словникового складу мови.
7. Структурні ознаки слів в українській мові. Словотворчі засоби. Поняття про похідну і твірну основу.
8. Морфологічні способи словотворення.
9. Неморфологічні способи словотворення: лексико-семантичний, морфологічно-синтаксичний, лексико-синтаксичний.
10. Загальна характеристика частин мови. Принципи виділення частин мови. Основні структурно-семантичні розряди слів. Перехід слів з однієї частини мови в іншу.
11. Значення іменника, його основні морфологічні ознаки і синтаксичні функції.
12. Лексико-семантичні категорії іменника.
13. Граматична категорія роду іменника і засоби їх вираження. Стилистичне вживання паралельних форм роду іменників.
14. Категорія числа, її значення і граматичне вираження. Іменники, що вживаються у формах однини і множини. Іменники, що мають тільки форму однини або множини.
15. Відмінювання іменників. Поділ іменників на відміни. Поділ іменників II відміни на групи. Іменники, що знаходяться поза відмінами.
16. Невідмінювані іменники і способи вираження їх відмінкових значень. Відмінювання іменників, що мають форму тільки множини.
17. Значення прикметника, його морфологічні ознаки і синтаксичні функції. Семантичні розряди прикметників.
18. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників. Повні і короткі форми якісних прикметників.

19. Відносні прикметники.
20. Присвійні прикметники.
21. Словозміна прикметників. Поділ прикметників на групи.
22. Значення, морфологічні ознаки і синтаксичні функції числівників.
23. Розряди числівників за значенням. Граматичні ознаки кількісних числівників.
24. Відмінювання числівників. Наголос при відмінюванні числівників. Сполучення числівників з іменниками.
25. Правопис складних прикметників, першою частиною яких є кількісний числівник.
26. Семантична, морфологічна і синтаксична своєрідність займенника як особливої частини мови. Співвідношення займенників з іншими частинами мови.
27. Розряди займенників за значенням.
28. Синтаксичні функції, морфологічні особливості і відмінювання різних розрядів займенників.
29. Значення дієслова, його морфологічні ознаки. Синтаксична роль дієслівних форм.
30. Категорія виду дієслова. Дієслова, що мають значення тільки одного виду.
31. Категорія стану дієслова. Зв'язок категорії стану із перехідністю і неперехідністю дієслів.
32. Категорія особи дієслова. Значення форм першої, другої і третьої особи, їх морфологічні вираження. Безособові дієслова.
33. Категорія способу дієслова. Основні значення дійсного, умовного і наказового способів дієслова.
34. Категорія часу дієслова. Значення теперішнього, минулого і майбутнього часів.
35. Дієвідмінювання. Особові форми теперішнього часу I і II дієвідмін.
36. Дієприкметник як дієслівна форма. Активні дієприкметники теперішнього і минулого часу, особливості їх творення і вживання. Творення і вживання пасивних дієприкметників.
37. Дієприслівник як дієслівна форма, її значення та формальні ознаки. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду.
38. Значення, морфологічні ознаки і синтаксичні функції прислівника.
39. Структурно-семантичні розряди прислівників. Правопис прислівників.
40. Основні особливості службових слів, якими вони відрізняються від повнозначних частин мови.
41. Прийменник як службова частина мови, що диференціює значення відмінкових форм. Поділ прийменників на групи за походженням.
42. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності.
43. Правопис сполучників. Сполучні (відносні) слова та їх відмінність від сполучників.
44. Частка. Значення і функції часток. Класифікація часток. Правопис часток.
45. Модальні слова як особливий розряд слів в українській мові. Розряди модальних слів за значенням. Синтаксична функція модальних слів.
46. Вигук як частина мови. Класифікація вигуків. Вигуки і звуконаслідувальні слова.
47. Види словосполучень (синтаксичні, фразеологічні, лексичні).
48. Типи словосполучень за характером стрижневого слова.
49. Типи синтаксичних відношень у словосполученні.
50. Види синтаксичного зв'язку між залежними і підпорядковуючими словами у словосполученні.
51. Речення – основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення.
52. Основні ознаки речення. Синтаксичне і актуальне членування речення.
53. Речення і судження. Основні функції порядку слів у простому реченні.
54. Типи речень за метою висловлювання. Стверджувальні і заперечні речення.
55. Двоскладні й односкладні неповні речення. Їх функції та структурні різновиди.
56. Головні члени – підмет і присудок – як предикативний центр простого двоскладного речення.
57. Складений підмет, способи його вираження.
58. Простий підмет, способи його вираження.
59. Простий дієслівний присудок, способи його вираження.

60. Складений дієслівний присудок.
61. Складений іменний присудок.
62. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта. Прямий додаток, способи його вираження.
63. Непрямий додаток. Придієслівні і приіменні додатки
64. Означення як синтаксичне вираження атрибута. Узгоджені означення, способи його вираження.
65. Неузгоджене означення. Способи його вираження.
66. Прикладка як особлива форма означень.
67. Обставини як синтаксичне вираження різних ознак і відношень дії або стану. Види обставин за значенням і способом вираження.
68. Другорядні члени речення, їх зв'язок з головними членами.
69. Односкладні речення. Типи односкладних речень.
70. Означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові речення, способи вираження в них головного слова.
71. Безособові речення. Способи вираження в них головного члена.
72. Інфінітивні речення. Номінативні речення.
73. Еліптичні речення як особливий вид неповних речень.
74. Однорідні члени речення. Засоби вираження однорідності.
75. Пунктуація в реченнях з однорідними членами.
76. Уточнюючі слова і звороти в складі простого речення. Пунктуація при них.
77. Загальна характеристика простого ускладненого речення.
78. Відокремлені члени речення. Умови відокремлення. Пунктуація при відокремлених означеннях, прикладка.
79. Поняття про складне речення як про змістову, структурну та інтонаційну єдність. Відмінність складних речень від простих у будові. Типи складного речення.
80. Складне речення як синтаксична одиниця. Визначальні граматичні та семантичні ознаки складного речення.
81. Складнопідрядні речення – конструкції двочленної будови.
82. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень.
83. Сурядний, підрядний зв'язок у складному реченні. Безсполучниковий зв'язок між частинами складного речення.
84. Різновиди складносурядних речень.
85. Складносурядні речення, їх структурні особливості і засоби зв'язку між частинами.
86. Складнопідрядні речення – конструкції одночленної будови. Розмежування сполучників і сполучних слів.
87. Складнопідрядні речення з підрядними умовними, наслідковими, допустовими.
88. Складнопідрядні речення з підрядними порівняльними, місця, часу, мети, причини.
89. Складнопідрядні речення з кількома підрядними.
90. Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю, з кількома підрядними мішаного типу.
91. Складні речення з супідрядністю і підрядністю, їх визначальні ознаки.
92. Складнопідрядні речення з однорідною, неоднорідною, різночленною супідрядністю.
93. Безсполучникові складні речення з різнотипними частинами
94. Безсполучникові складні речення, їх граматична природа і відмінність від сполучникових.
95. Безсполучникові складні речення з однотипними частинами.
96. Різновиди складних речень, в яких комбінуються сполучниковий і безсполучниковий зв'язок.
97. Складні синтаксичні цілі (надфразові єдності), граматичні засоби їх організації та оформлення. Абзац.
98. Період, його синтаксична природа і особливості інтонаційного оформлення. Пунктуація в періоді.

99. Основи пунктуації сучасної української літературної мови. Система розділових знаків.

100. Пряма і непряма мова.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента (залік, I семестр)

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента (екзамен, II–III семестри)

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бондар О.І., Карпенко Ю.О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : Академія, 2006. 368 с.
2. Данилюк О. К. Народні географічні терміни на позначення берега у волинських говірках. *Наукові записки. Сер. Філологічні науки*. Вип. 187. Кропивницький : Видавництво «КОД», 2020. С. 452–459.
3. Данилюк О. К. Сучасна українська мова з практикумом : збірник вправ / О. К. Данилюк. – Луцьк: Луцьк : ПП. Іванюк. 2016. 184 с. Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 17 від 26.11.2016 р., наказ № 360-з від 05.12.2016 р.).

4. Данилюк О. Лінгвокраєзнавчий аспект вивчення української мови у процесі дослідження ономастики майбутніми фахівцями початкової освіти. *Acta Pedagogica Volynienses*. 2023. Випуск 3. С. 35–39.
5. Данилюк О. Формування професійної мовно-комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова з практикумом». *Acta Paedagogica Volynienses*. 2021. Випуск 1. С. 70–74.
6. Данилюк О. Формування професійної мовно-комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення освітнього компонента «Сучасна українська мова з практикумом». *Acta Paedagogica Volynienses*. 2023. Випуск 1. С. 70–74.
7. Данилюк О., Лоза Ю., Купчик Л. Культура професійного спілкування вчителя початкової школи у системі фахової підготовки. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2022. Випуск 6. С. 25–29.
8. Данилюк О.К., Громко Т. В. Професійна мовно-комунікативна компетенція при вивченні курсу «Сучасна українська літературна мова». *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 166. Кропивницький : РВВ КДПУ В. Винниченка, 2018. С. 76–81.
9. Данилюк О. Волинські народні географічні терміни на позначення болота: структурно-семантичні особливості. *Науковий вісник ПНПУ ім. К. Д. Ушинського*. 2023. № 36. С. 101–117.
10. Данилюк О.К. Сучасна українська мова з практикумом : методичні рекомендації. Луцьк : ПП. Іванюк В. П., 2023. 80 с.
11. Данилюк О. Орфоепічна грамотність майбутнього учителя початкової школи як один із компонентів мовленнєвої компетентності. *Acta Paedagogica Volynienses*. 2024. № 2. С. 16–19, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2024.2.3>
12. Караванський С. Секрети української мови. Львів : БаК, 2009. С. 23–43.
13. Микитюк Оксана. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 440 с.
14. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова. Підручник. Київ: Либідь, 2013. 488 с.
15. Семенюк О. А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2018. 168 с.
16. Семенюк О. А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник тестових завдань. Івано-Франківськ : видавець Голіней О. М., 2017. 82 с.
17. Сучасна українська літературна мова : підруч. / А. П. Грищенко та ін. Київ : Вища шк., 2002. 439 с.
18. Сучасна українська літературна мова : підруч. / за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища шк., 2003. 430 с.
19. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика / за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наук. думка, 1969. 436 с.
20. Сучасна українська літературна мова. Фонетика : навч. посіб. / Н. Плющ та ін. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2002. 173 с.
21. Сучасна українська літературна мова: Морфологія: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 524 с. (Університетський підручник).
22. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис: підручник / за ред. А. К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ: Знання, 2013. 238 с. (Університетський підручник).
23. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підруч. / А.К. Мойсієнко та ін. Київ : Знання, 2013. 340 с.
24. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Конененко, В. В. Берковець та ін. Київ : Знання, 2013. 340 с. (Університетський підручник).
25. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія : навч. посіб. Київ : Вища шк., 1981. 183 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Українське мовознавство	www.mova.info www.mova.org.ua www.mova.kiev.ua (філолого-літературознавчий сайт) www.novamova.iatp.org.ua (освітньо-інформаційний інтернет- проект оновлення української мови «Нова Мова») www.proling.com (лінгвістичний портал) www.liknep.com.ua www.linguide.com.ua (теорія і практика комп'ютерної лінгвістики) www.grad.kiev.ua/slovar/index.html (лінгвістична допомога) www.geocities.com/CoUegePark/4747/ukrlang.html (англомовний сайт з вивчення української мови) www.mova-historia.vlada.kiev.ua (історія української мови) http://lingresua.tripod.com:80/products/vymovaplus.htm http://www.proekt-ai.kh.ua/synteza.htm (фонетика, синтезатори українського мовлення) http://ulif.org.ua/ulp (сайт українського мовно-інформаційного фонду НАН України)
Словники: багатомовні перекладні, тлумачні, словники мовного етикету та культури мовлення тощо	www.slovnyk.net (великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн, 207000 словникових статей та близько 18000 фразеологізмів) http://80.78.37.38 (лінгвістичний портал, частотний словник сучасної поетичної лексики української мови, електронний підручник української мови. Комп'ютерний тезаурус) www.ulif.org.ua (словники України наживо: словозміна, синонімія, антонімія, фразеологія) www.pereklad.kiev.ua (сайт Лабораторії наукового перекладу) http://ukrskor.info (словник скорочень наживо) http://litopys.org.ua (електронна версія енциклопедії «Українська мова») http://dict.linux.org.ua/dict (англо-український переклад) http://www.webber.net.ua/NEWDICT/ (національна програма «Словники України») http://www.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/ (англо-французько-український тлумачний словник української мови)
Електронні бібліотеки	www.lib.com.ua www.library.org.ua www.litopys.org.ua www.book-courier.com.ua (інформаційно-літературний ресурс) www.ukrlibworld.kiev.ua
Комплексні лінгвістично-культурологічні сайти	www.ukrlife.org www.brama.com www.uaportal.com www.slovnyk.org (потужний лінгвістичний Інтернет-проект «Весна») www.geocities.com www.ukrcenter.com (комплексний освітньо-інформаційний ресурс)